

Tematyka dotyczy badań nad bakteriofagami włoskowca różycy świń, wirusa pomoru świń, wirusa ospy ptaków, wirusa ronienia zakaźnego klaczy oraz metabolizmem cukrowców u *Escherichia coli*.

Katedra Parazytologii i Chorób Inwazyjnych — kontynuuje tematykę dotyczącą helmintofauny ptaków domowych i dzikich, ssaków łownych oraz płazów. Prowadzi badania nad kokcydiozą świń oraz studia dotyczące hematologicznych i biochemicznych zjawisk w niektórych pasożytniczych chorobach ze szczególnym uwzględnieniem trichinelozy.

Katedra Epizootiologii — prowadzi badania nad mechanizmem odporności po szczepieniu przeciw wściekliznie, nad problemem nosicielstwa zjadliwego wirusa choroby Newcastle u kur ochronnie szczepionych przeciwko tej chorobie. W związku z badaniami nad chorobami pszczoł prowadzona jest praca nad enzymami przewodu pokarmowego pszczoły.

Klinika Chorób Wewnętrznych — prowadzi studia nad zaburzeniami przemiany materii i chorobami układu krążenia. Dalsze prace w głównej mierze dotyczą kontroli klinicznej leków dostarczanych przez przemysł

farmaceutyczny oraz badań nad doskonaleniem metod diagnostycznych.

Klinika Chirurgiczna — prace kliniki idą w kilku kierunkach. Odnoszą się one do operacyjnego leczenia urazowego zapalenia osierdza u bydła i złamań kości u małych zwierząt, do anestezjologii stosowanej u zwierząt, ponadto podjęto badania nad wpływem zabiegów na nerwach i naczyniach na światło tętnic kończyn konia.

Katedra Położnictwa i Patologii Rozrodu — prowadzi badania nad diagnostyką wibriozy bydła i zakażenia rzęsistkiem bydlęcym, nad zapaleniem wymienia u krów, nad metodyką cięcia cesarskiego u krów i stosowaniem antybiotyków w leczeniu schorzeń okresu poporodowego u bydła i koni.

Mimo trudności lokalowych, kurczenia się zaplecza klinicznego, przejścia poważnej grupy doświadczonych profesorów na emeryturę, mimo permanentnej tymczasowości stymulowanej obietnicami stworzenia nowoczesnych warunków pracy — Wydział na bieżąco pokonuje piętrzące się trudności, mając już za sobą okres najtrudniejszy śmiało patrzy w przyszłość, gotowy do nowych wysiłków w następnych latach budownictwa socjalistycznego.

PROF. DR BRONISŁAW GANCARZ

Dziekan Wydziału Weterynaryjnego WSR we Wrocławiu

Wydział Weterynaryjny WSR we Wrocławiu w okresie XX-lecia PRL

Dwadzieścia lat w życiu jednostki — to olbrzymi okres czasu, w życiu narodu natomiast obchodzącego obecnie swoje 1000-lecie znanych politycznych dziejów mogłoby się wydawać małą chwilą. Tak jest tylko pozornie. W czasach, w których wypadło nam żyć, gdy zmiany społeczne tak szybko się odbyły, a postęp w dziedzinie techniki i nauki przebiega w tak bardzo przyspieszonym tempie, okres 20-lecia należy określać inną miarą.

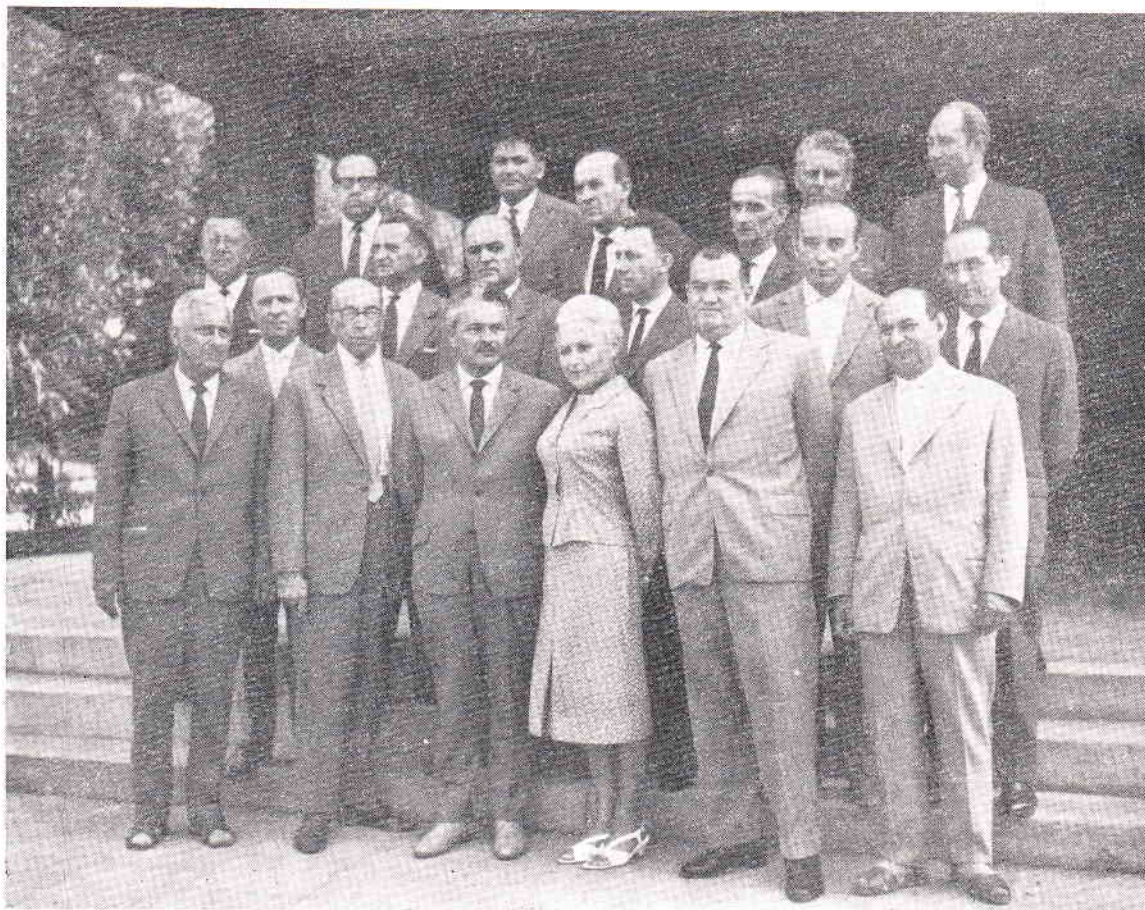
Wszelkie rocznice zmuszają do spojrzenia wstecz i do analizy tego, co w minionym czasie zrobiono, do spostrzeżenia błędów oraz nastrojają do snucia konstruktywnych planów na przyszłość.

W chwili, gdy takie podsumowania odbywają się w różnych instytucjach naukowych, przemysłowych i innych czyni taką analizę swego istnienia w okresie 20-lecia i Wydział Weterynaryjny WSR we Wrocławiu.

Trzeba było niezwykłego entuzjazmu i dużego poświęcenia, aby 19 lat temu we Wrocławiu, w mieście po Warszawie należącym do najbardziej zniszczonych w ostatniej wojnie na świecie, rozpocząć organizowanie Wy-

działu Medycyny Weterynaryjnej. Wprawdzie prof. dr Zygmunt Markowski w porozumieniu z grupą profesorów dawnej Lwowskiej Akademii Medycyny Weterynaryjnej (z prof. Klisieckim, Poluszyńskim i Łopatyńskim) uzyskał zgodę na utworzenie studium medycyny weterynaryjnej na Uniwersytecie Jagiellońskim, ale zwyciężyła koncepcja późniejsza, utworzenia wydziału przy powstającym we Wrocławiu Uniwersytecie i Politechnice.

W celu realizacji tego planu przyjechali do Wrocławia już 28.VI.1945 r., do miasta dymiącego jeszcze od wojennych pożarów, pierwsi asystenci dawnej Akademii Medycyny Weterynaryjnej, a obecnie znani naukowcy — prof. dr Karol Buluk, doc. dr Zbigniew Jara i prof. dr Alfred Senze. Tu spotykają się z prof. dr Konopińskim, który już wcześniej od wspomnianych „zwiadowców” pieszo 11 maja 1945 r. dotarł do Wrocławia. Wkrótce potem przyjeżdża prof. dr A. Klisiecki i obejmuje kierownictwo nad grupą weterynaryjną, zasiloną w tym czasie nowym zespołem asystentów i 35 studentów. Ten pełen zapału zespół

Samodzielni pracownicy naukowcy Wydziału Weterynaryjnego WSR we Wrocławiu.
Nieobecni na zdjęciu: doc. dr T. Janiak, doc. dr K. Myczkowski, doc. dr Balbierz i doc. dr A. Zebracki.

nie przeraził się zwałów ruin i zgliszcz. Nie czeka na brygady robotnicze. Ówczesni asystenci, a wśród nich wspomniana już „trójka zwiadowców” oraz studenci dawnej Akademii Med. Wet. sami usuwają gruzy, szklą okna, kładą dach na obecnym gmachu Wydziału Rolniczego WSR. Organizują straż akademicką dla zabezpieczenia resztek mienia mającego stanowić podstawę bazy materialnej nie tylko dla własnego wydziału, ale dla innych, jak Rolniczego i Lekarskiego. Zdyscyplinowanie i poświęcenie tej grupy zasługuje na szczególne podkreślenie.

Niewątpliwie olbrzymi zapał i praca młodych oraz starania czynione przez prof. dr Z. Markowskiego w imieniu grupy profesorów dawnej Akademii Medycyny Weterynaryjnej przekonały delegata ministra oświaty prof. dr Stanisława Kulczyńskiego o realności kreowania Wydziału Medycyny Weterynaryjnej w składzie Uniwersytetu we Wrocławiu.

W pierwszych dniach listopada 1945 r. następuje oficjalne otwarcie Wydziału Medycyny Weterynaryjnej. Pierwszym dziekanem zostaje prof. dr Zygmunt Markowski, a prodziekanem prof. dr Gustaw Poluszyński. Wydział posiadał wówczas 18 katedr, w tym 4 katedry hodowli zwierząt, katedrę botaniki,

katedrę zoologii (ta ostatnia była połączona z parazytologią).

W grudniu 1945 r. po przyjeździe ze Lwowa jeszcze 3 profesorów (prof. dr A. Bant, prof. dr K. Szczudłowski i prof. dr A. Zakrzewski), grupy asystentów, wszystkich niemal laborantów i woźnych dawnej Akademii Medycyny Weterynaryjnej, Wydział stał się pod względem osobowym najsilniejszym na Uniwersytecie Wrocławskim. Ściągają tu, aby kontynuować studia ci, którym wojna to uniemożliwiła. Duża ilość studentów przychodzi wprost z obozów koncentracyjnych, jenieckich lub z wojska. Kraj cały zniszczony i nie dziwnego, że warunki studiów nie są lekkie.

Wydział był może jednym z bardzo nielicznych w kraju, który prawie od początku zorganizował zajęcia na wszystkich latach studiów. Program studiów opierał się na wzorach Lwowskiej Akademii Medycyny Weterynaryjnej. Początkowa liczba studentów 277 na całym Wydziale wzrasta szybko, by w r. 1949/50 osiągnąć 711, a w r. 1953/54 737, a ilość pomocniczych sił naukowych z 33 podnieść do 82 w r. 1950.

Początkowo Wydział korzysta jeszcze z usług dojeżdżających wykładowców, ale szybko z tego rezygnuje i powierza wakujące sta-

nowiska kierowników katedr i wykładowców wybitniejszym adiunktom Wydziału.

W tych ciężkich początkowo warunkach cały wysiłek zespołu nauczającego Wydziału kieruje się głównie na dydaktykę. Osiągnięcia w tej dziedzinie są poważne. Wojna poczyniła olbrzymie wyrwy wśród szeregów służby lekarsko-weterynaryjnej w Polsce. Działalność Wydziału przyczyniła się w wysokim stopniu do uzupełnienia kadry lekarzy wet. Już w marcu bowiem 1954 r. Wydział wydał 939 dyplom lekarza weterynaryjnego. W tym okresie była to ilość imponująca, bo równała się 1/3 wszystkich lekarzy weterynaryjnych w Polsce. W chwili obecnej na tutejszym Wydziale wręczono 1856 dyplom lekarza weterynaryjnego.

Te liczne zgłoszenia na studia oraz stosunkowo mały odsiew zawdzięczać należy olbrzymiej pomocy naszego państwa ofiarującego stypendia, miejsca w domach akademickich, płatne praktyki wakacyjne i inne świadczenia dla młodzieży.

Już w pierwszym roku, oprócz sukcesów w dydaktyce można zauważyć również działalność naukową Wydziału. Prace tutejszych samodzielnych i pomocniczych pracowników naukowych zaczynają ukazywać się w tym czasie w „Medycynie Weterynaryjnej”, a w 1946 r. nawet odbywają się pierwsze promocje doktorskie i habilitacyjne.

Gmachy klinik Wydziału Wet. WSR.

Ostatecznie w okresie 19-letnia Wydział przeprowadził 132 przewody doktorskie i 2 kandydackie, 25 habilitacji na stopień naukowy docenta. Oprócz tych, 3 habilitacje czekają na zatwierdzenie przez ministra Szkolnic-

twy Wyższego oraz 1 przewód znajduje się w końcowej fazie realizacji. Oprócz tego otwarto jeszcze 49 przewodów doktorskich.

Hall Katedry Chorób Wewnętrznych.

Poza tym minister Szkolnictwa Wyższego mianował 9 zastępców profesorów docentami, a następnie 4 docentów profesorami nadzwyczajnymi oraz 1 profesora nadzwyczajnego profesorem zwyczajnym.

W szkoleniu młodych kadr Wydział wykazuje bardzo wyraźną prężność. Ośmiu habilitowanych wychowanków zasiliło kadry samodzielnych pracowników naukowych różnych uczelni i instytutów naukowych kraju (Wydział Zootechniczny WSR w Szczecinie, Wydział Zootechniczny WSR w Krakowie, Wydział Zootechniczny WSR w Poznaniu, Wydział Weterynaryjny WSR w Lublinie, Instytut Weterynarii w Puławach).

Na tym miejscu należy podkreślić, że w dużej mierze do stosunkowo szybkiego tempa w prowadzeniu prac habilitacyjnych przyczyniły się stypendia udzielane przez państwo, jak również wyjazdy szkoleniowe kandydatów za granicę.

Obecnie Wydział liczy 21 samodzielnych i 73 pomocniczych pracowników nauki.

Lista samodzielnych pracowników nauki: prof. dr Aleksander Zakrzewski — kierownik Katedry Anatomii Patologicznej, prof. dr Alfred Senze — kierownik Katedry Położnictwa i urzędujący rektor WSR we Wrocławiu, prof. dr Bronisław Gancarz — kierownik Katedry Chorób Wewnętrznych — obecny dziekan Wydziału, prof. dr Zbigniew Kozar — kierownik Katedry Parazytologii i Chorób Inwazyjnych, prof. dr Lesław Ogielski — kie-

rownik Katedry Higieny Środków Spożywczych, prof. dr Adam Skurski — kierownik Katedry Mikrobiologii, prof. dr Tadeusz Sobiech — kierownik Katedry Epizootologii, doc. dr Ryszard Badura — kierownik Katedry Chirurgii i prodziekan Wydziału, doc. dr Władysław Barnecki — kierownik Katedry Fizjopatologii, doc. dr Michał Bohosiewicz — kierownik Zakładu Toksykologii i prorektor WSR, doc. dr Tadeusz Garbuliński — kierownik Katedry Farmakologii, doc. dr Zbigniew Jara — kierownik Zakładu Ichtiopatologii, doc. dr Stanisław Karpiak — kierownik Katedry Chemii Fizjologicznej, doc. dr Tadeusz Janiak — kierownik Zakładu Diagnostyki Chorób Wewnętrznych, doc. dr Mariusz Kocot — kierownik Zakładu Technologii Produktów Pochodzenia Zwierzęcego, doc. dr Marian Kuprowski przy Kat. Anat. Patol., doc. dr Jerzy Lipanowicz — kierownik Kliniki Zakaźnej, doc. dr Kazimierz Myczkowski — kierownik Zakładu Anatomii Zwierząt, doc. dr Matylda Szczudłowska przy Kat. Chirurgii, doc. dr Grzegorz Załucki — kierownik Katedry Fizjologii Zwierząt, doc. dr Jan Zarzycki — kierownik Zakładu Histologii i Embriologii oraz docenci chwilowo bez etatów — doc. dr Henryk Bałbierz i doc. dr Antoni Żebracki.

Odeszli na emeryturę, chociaż biorą bardzo czynny udział w życiu Wydziału: prof. dr Antoni Bant, prof. dr Kazimierz Szczudłowski.

Nie szczędziły Wydziału i dotkliwe straty. Zmarli: prof. dr Zygmunt Markowski, pierwszy dziekan i b. rektor Akademii Med. Wet. we Lwowie, prof. dr Gustaw Poluszyński, b. prorektor w/w uczelni i prodziekan Wydziału doc. dr Władysław Lorenc, b. prodziekan Wydziału, prof. dr Bronisław Janowski, b. rektor Akad. Med. Wet., adiunkt dr Roman Eliasiewicz, adiunkt dr Władysław Janowski, prof. dr Tadeusz Olbrycht, laboranci: Paweł Woźny, Kasper Palej, Paweł Kwiatkowski.

Działalność naukowa Wydziału znalazła swój wyraz w bardzo pokaźnej ilości publikacji, których liczba osiągnęła za lata 1945—1963 — 1402 pozycje.

Bardzo czynny udział samodzielnych i pomocniczych pracowników Wydziału w licznych towarzystwach naukowych, zjazdach i sympozjach jest tak duży, że trudno byłoby go tu nawet pobieżnie przedstawić. Równie ofiarnie uczestniczy Wydział w doszkalanii kadr lekarzy weterynaryjnych zatrudnionych w różnych resortach, urządzając w tym celu cały szereg kursów.

Odbływały się poza tym sesje naukowe, a osiągnięciem na skalę krajową było zorganizowanie w 1962 r. II Zjazdu Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych z udziałem — oprócz naukowców polskich — licznych przedstawicieli świata naukowego z zagranicy.

Poza tym prace naukowe pracowników Katedry Chorób Wewnętrznych, Katedry Epizootologii i Katedry Anatomii Patologicznej w wysokim stopniu przyczyniły się do likwidacji w Polsce niedokrwiistości zakaźnej koni. Na tutejszym Wydziale również powstała pierwsza w kraju pracownia toksykologiczna, przekształcona ostatnio w Zakład Toksykologii, świadcząca duże usługi dla terenowej służby wet.

Szczegółowa problematyka naukowa poszczególnych katedr Wydziału została za okres minionego X-lecia i XV-lecia przedstawiona w odpowiednim czasie w „Medycynie Weterynaryjnej” przez A. Zakrzewskiego (1954) i przez B. Gancarza (1959).

W ostatnim pięcioleciu problematyka naukowa jest nadal bardzo różnorodna, co związane jest ze specyfiką różnych specjalności skupiających się w naszym Wydziale.

Wyłaniają się jednak pewne problemy, które już są opracowywane przez szereg specjalistów z różnych katedr.

Dawna ilość 18 katedr uległa znacznej redukcji, szczególnie przez odejście do Wydziału Zootechnicznego 4 katedr Hodowli Zwierząt, Kat. Zoologii, a do Wydziału Rolniczego Kat. Botaniki. Podkreślić należy fakt, że przez odejście tych katedr i przejście samodzielnych pracowników nauki do Wydziału Zootechnicznego w osobach prof. dr B. Janowskiego, prof. dr T. Konopińskiego, prof. dr T. Olbrychta oraz ówczesnego doc. dr M. Ceny — Wydział nasz stał się twórcą zasadniczego zrębu Wydziału Zootechnicznego.

Sprawy lokalowe. W pierwszym okresie dziesięciolecia Wydziału Med. Wet. katedry nasze mieściły się w bardzo ciasnych pomieszczeniach. Katedry i laboratoria przy ul. Norwida 25 posiadały często do swej dyspozycji tylko po jednym pokoju, a kliniki znalazły się w pomieszczeniach, które w każdej chwili można było zamknąć w związku ze stałą kolizją z przepisami o higienie i bezpieczeństwie pracy. Dlatego już od 1946 r. były czynione starania o budowę gmachów dla Wydziału. Dzięki usilnym zabiegom i niezmordowanym wysiłkom prof. dr A. Banta, ówczesnego dziekana, uzyskał nasz Wydział kredyty na budowę trzypiętrowego gmachu o kubaturze 27 000 m³, a następnie po wzniesieniu tego obiektu prof. Bant był budowniczym skrzydła prosektorium anatomii patologicznej i najpiękniejszej sali wykładowej Wydziału.

Rozpoczęte przez prof. Banta dzieło rozbudowy idzie szczęśliwie naprzód. Państwo przyznaje dalsze kredyty, które zużytkowane zostały na wzniesienie i ukończenie w 1962 r. dwóch nowoczesnych klinik: Epizootologii i Kliniki Chorób Wewnętrznych. Trzecia klinika położnictwa znajduje się w fazie ostatecznego wykańczania.

Wspomniane obiekty stanowią przedmiot dumy i przedstawiają poważną bazę material-

na dla dalszego rozwoju Wydziału. Cały wysiłek będzie skierowany na wzniesienie gmachów Kliniki Chirurgicznej Wydziału oraz dla Kat. Anatomii Zwierząt. Opracowany został perspektywiczny plan rozwoju Wydziału oraz przygotowuje się nowy plan szczegółowych studiów.

Gdy patrzymy z odległości 19 lat wstecz na całą działalność naukową i dydaktyczną Wydziału, oglądając gmachy, które wzniesiono o-

gromnym nakładem pracy i kosztów finansowych, cieszy nas to, że na ruinach zbudowaliśmy dynamiczny ośrodek bardzo potrzebny naszemu krajowi. Spełniliśmy swój obowiązek wobec państwa dając mu blisko 2 000 lekarzy weterynaryjnych. Zapewniona nam przez Ludowe Państwo baza materialna i dynamizm rozwoju kadr naukowych pozwalają realnie rokować, że Wydział będzie stale się rozwijać.

PROF. DR STANISŁAW KRAUSS

Dyrektor Instytutu Weterynarii

20 lat działalności Instytutu Weterynarii w Puławach

W XX-leciu Polski Rzeczypospolitej Ludowej dokonały się głębokie przeobrażenia gospodarcze, polityczne i kulturalne, będące rezultatem realizacji programu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Partia nasza, w poczuciu odpowiedzialności za rozwój i przyszłość kraju przyznała nauce polskiej od zarażania władzy ludowej należne jej miejsce. 20 lat Polski Ludowej, to nieprzerwany, szybki rozwój nauki w naszym kraju.

Rozbudowana została sieć wyższych uczelni, instytutów, laboratoriów, zostało zabezpieczone ich wyposażenie oraz zapewniono naukowcom odpowiednie warunki pracy. W ciągu 20-lecia wzrosły szeregi pracowników nauki, przybyli nowi młodzi ludzie, którzy potrafią jeszcze lepiej rozwijać naukę wykorzystując nabyte doświadczenia i wiedzę.

Na tle tych wydarzeń przedstawię 20 lat działalności Instytutu Weterynarii w Puławach.

Dekretem Krajowej Rady Narodowej z dnia 6.VI. 1945 r. powołano do życia Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach, a nadanym mu w dniu 5.X. 1945 r. statutem określono organizacyjne formy jego działania. Od tego momentu datuje się prawna podstawa istnienia Instytutu, który przejął agendy po dawnym Wydziale Weterynaryjnym Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach.

Zadania statutowe nowej placówki reprezentujące naukę weterynaryjną obejmowały podówczas 3 zasadnicze kierunki działania: a) produkcję biopreparatów i leków weterynaryjnych, b) usługowe prace rozpoznawcze, c) prace naukowo-badawcze.

Problemy dotyczące ochrony i zabezpieczenia istniejącego pogłowia zwierzęcego oraz zwiększenia hodowli zwierząt użytkowych były niesłychanie ważne z uwagi na olbrzymie zdewastowanie kraju przez okupanta i niszczenie pogłowia zwierząt przez szeroko szerzące się zaraźliwe choroby. Z tych względów położono przede wszystkim główny nacisk na produkcję biopreparatów i leków weterynaryjnych, jako środka pozwalającego na

szybkie, aczkolwiek doraźne opanowanie groźnej sytuacji epizootycznej kraju.

Wprowadzenie w teren ilości dostatecznej takich biopreparatów jak surowica i szczepionka przeciw różycy i pomorowi świń, szczepionka przeciw wściekliznie, szczepionka przeciw pomorowi drobiu, szczepionka przeciw ronieniu zakaźnemu bydła oraz preparatów alergicznych jak maleina, tuberkulina i całego szeregu preparatów diagnostycznych, pozwoliło na leczenie sztuk chorych i zabezpieczenie zdrowych oraz przez właściwe i szybkie rozpoznanie chorób umożliwiło eliminację zwierząt będących źródłem zakażenia. Tę dziedzinę prac Państwowego Instytutu Weterynaryjnego należy w pierwszym rzędzie zaliczyć do realnych i pozytywnych osiągnięć dla gospodarki narodowej.

Ponieważ jednak wysiłek jaki Instytut wkładał w produkcję biopreparatów przez absorbowanie większości kadry naukowej, aparatury i środków finansowych musiał niekorzystnie wpłynąć na jego działalność naukową, przeto dążeniem Dyrekcji Instytutu było, aby po opanowaniu największego niebezpieczeństwa okresu powojennego wyłączyć produkcję przez wydzielenie odrębnego i niezależnego od Instytutu przedsiębiorstwa państwowego Bio-wet., czego też dokonano z początkiem 1952 roku. Od tego czasu mógł już Instytut rozwinąć pełną działalność naukową poprzez kompleks powołanych do życia zakładów naukowych z centralą w Puławach (w tym czasie 13 zakładów oraz 25 placówek terenowych, z czego 14 Wojewódzkich Zakładów Higieny Weterynaryjnej). Nadmienić należy, że zarządzeniem Ministra wszystkie Wojewódzkie Zakłady Higieny Weterynaryjnej przeszły pod koniec 1959 r. do rad narodowych, pozostając jedynie w powiązaniu z Instytutem pod względem opieki naukowej.

Zarządzeniem Ministra Rolnictwa z 23.XII. 1955 r. nadano Instytutowi Weterynarii nowy statut, który bardziej konkretyzuje jego działalność naukową.

Obecna struktura organizacyjna Instytutu